

Uğur Mumcu Haftası

Çağdaş Sahne 29 Ocak 2014

Eğitimin “*islamlaşması*” bilimin “*dinselleşmesi*”, bugünkü söyleşimizin ana başlığı. Burada “*İslamlaşma*” ve “*dinselleşme*” kavramlarına bir açıklık getirmek gerekiyor.

İslamın eğitimi yada dinin sosyolojik, felsefi ve teolojik boyutlarında bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesi, kuşkusuz konumuzun sınırları dışındadır. Bizim irdeleyeceğimiz, eğitim ve bilim politikalarının ve inanç sınırları içerisinde biçimlendirilmesidir. Bir başka anlatımla, devletin yeniden yapılandırılmasında, çağdaş eğitim ve bilimin, İslamcı politikaların araçları haline dönüştürülmesidir.

Din, insan bilincinde varolduğu günden beri, umutsuzların *umudu*, kimsesizlerin *kimsesi* olagelmıştır. Tam da bu nedenle, yığınların siyasal yönelişlerini belirlemede din, siyasetin etkili bir aracı olarak, siyasilerin iştahını kabartmaktadır. Bugün İslam dünyasında yaşananlar, *ihvan-ı müslimin* adı altında seksen yıldan beri siyasal varlığını sürdüren radikal bir hareketin uluslararası iktidar savaşımıdır.

Dinin yığınları kucaklayan, yığınları birarada tutan gücü, devlet gücünü elinde tutan her iktidarın, kayıtsız kalmayacağı bir durumdur. Devlet, gücüne, bu gücü kattığı ölçüde, siyasal gücünün direncini olduğu kadar, sürekliliğini de artırır. Bu üstünlüğü elinde tutan devlet, dine karşı yansız kalmaz, kalamaz. Dini, varlığının bir aracı olarak kullanır.

Ama din, siyasal güçlerle bağlaştırıldıkça, kendi ruhunu yitirmekle kalmaz, manevi boyutlarını, ölmezliğini de yitirir. Genelinde İslam dünyasında, özelinde Türkiye’de bugün buna tanık oluyoruz.

Kuşkusuz, devletin yansız kalamayacağı din, toplumda egemen olan dindir. Dinin devletin resmi görüşü haline gelmesiyle, bu anlayış kendisine karşı bir tehlike duyumsadığı anda, devlet otoritesi de tehlike altında demektir ve devlet bu tehlikeye karşı duyarsız olamaz.

Dinin devletin dışına taşınması, insanlığın en kanlı, en uzun savaşımını gerektirmiştir.

Bu geçmişin değerlendirilmesinin olduğu kadar, siyasetin günlük pratiği için de son derecede önem taşır. Cumhuriyetin “*islamlarla barışamadığı*” savı, siyasal islamın gündemde tutageldiği iktidar ortaklığı sorunundan kaynaklanır. Çünkü, Kemalist Cumhuriyetin dinle bir sorunu yoktu. Sorun, dinin bir güç olarak, siyasete ve buna bağlı

olarak, devlet yönetimine ortak olma talebiydi. Kemalist Türkiye bu talebi kabul etmemiştir. Birinci Meclise, İslamcı çevrelerin övgüler dizmesinin nedeni de budur!

Cumhuriyet, dini siyasal alanının dışına çıkararak, dini siyasetin aracı olmaktan kurtararak, bireyi ve toplumu özgürleştirme yoluna girmiştir. Bir başka anlatımla, laikliği cumhuriyetin temel dayanağı haline getirerek, varlığını koruyabilmiştir. Bugün laikliğin siyasal alandan silinmesiyle, din, siyaset alanına taşınmıştır. Laikliği siyasal alana taşıyan da, onu siyasal alandan dışlayan da, siyasal iradenin ta kendisidir.

Russel, “*din, pek çok biçimiyle, tanrıların yönetenlerden yana oldukları inancıyla tanımlanabilir*” diyor. Bu tanımdan yönetenlerin tanrısal işlevleri yükledikleri sonucu çıkar.

Dinin siyasallaşması, siyasetin dinselleşmesiyle sonuçlanır ve birincide *din* siyaseti yönlendirirken, ikincide *siyaset* dini yönlendirir, sonunda din kendi işlevinden de uzaklaşarak, dünyevi hayatın her yönünü biçimlendiren, maddi bir güce dönüşür.

Kendisi de akılcı felsefeden gelen ama daha sonra, akı bütünüyle reddederek ortaya koyduğu öğretinin, İslâm’ın bilimden kopmasında önemli ölçüde rol oynadığı bilinen, İmam Gazâlî’yle birlikte, bilim ve felsefe adeta “*küfür*” sayılmıştır.

Felsefe, yaşadığımız dünyaya ilişkin görüşlerin genel toplamıdır, dünyayı algılayış biçimidir.

Immanuel Kant’a göre, felsefe yapma dürtüsü evrenseldir. On göre, “*her insan, düşünebilme olgunluğuna erişir erişmez, bir tür metafizik yapagelmıştır, gelecekte de yapacaktır*”. Çocukların ana-babaları, sonu gelmez bıktırıcı sorularıyla bunaltmalarının nedeni budur. Felsefenin eğitimden dışlanması, bu gerçeği değiştirmez. Çünkü felsefe, tüm dünyayı ve onun bütün süreçlerini kucaklar. Din, bu süreçlerin en eski ve en yaygın olanıdır. Felsefe, dinin alanından sürülüp atılınca, din, ritüeller toplamı, siyasal tutkuların aracı haline geldi.

Gazaliye göre halifelik, aklın gereği değil, tanrının iradesinin gereğidir. Halifenin kişiliğine karşı gelmek, tanrının iradesine karşı gelmektir. Halife despot ve adaletsiz biri olsa bile, ona karşı çıkmak günahkarlıktır.

Başbakanı atfedilen sıfatların çağdaş mantığa, bilime aykırılığı bir yana, ordodoksizim anlayışına da taban tabana zıt yakıştırmalardır. Ama bunun önemi yoktur. Önemli olan liderin kutsanması, ona yüklenen insan-üstü

vasıflardır. Daha da önemli olan, yığınların “umudu”, “kurtarıcısı”olma imajının diri tutulmasıdır.

Egemen Bağış “dünya lideri başbakanımız, rabbimizin insanlığa gönderdiği müjdedir” diyor, “İstanbul, Siirt ve Rize’yi Tayyip’i yetiştiren kutsal şehirler” olarak ilan ediyor.

AKP’nin Kırklareli İl Başkanı Hüsmen Ağa Terkin, Hazreti Muhammed için birnüfus cüzdanı hazırlatmış, “çocukları” arasına da Başbakan’ın ismini yazmıştı.

AKP’nin Aydın İl başkanı “Tayyip Erdoğan bizim için ikinci peygamber gibidir” diyor.

Adıyaman milletvekili, cemaatla mücadeleyi Uhud savaşına benzeterek, “biatsa biat, itaatse itaat, liderimiz Erdoğan’a sadakatle bağlıyız, ölümüne arkasındayız” diyor.

Bursa milletvekili, “Tayyibe dokunmak ibadet gibidir” diyor.

AKP Düzce milletvekili Fevai Aslan da şunları söylüyor:

"Türkiye olarak artık koşmaya başladık. İşte bu koşan arabanın tekerine bir şey sokma hedefi olanlarla karşılaştık. Bunun sebebi, Türkiye'nin Ortadoğu'da dünya ülkeleri arasına girmesini istememeleri. Çünkü başında öyle bir lider var ki dünya liderliği kabiliyetinde ve Allah'ın bütün vasıflarını üzerinde toplayan bir lider var. İşte bunun önünü kesmek istediler. Özellikle dış mihraklar. Türk halkı 2002'den bu yana bütün bunlara izin vermedi inşallah bundan sonra da izin vermeyecektir." (Cumhuriyet, 16 Ocak 2014)

Muğla İmam Hatip Lisesi Müdürü, facebookdaki kişisel sayfasına şöyle yazmış: “Yeryüzüne halife olarak gönderildiğinin bilinci ile sadece kendi hayatını değil, kendi hayatı nasıl kutsalsa diğerlerinin hayatlarını da öylece kutsal sayarak hareket eden, ailelerin şeref, haysiyet ve insanlık onurunu ayaklar altına almaktan kurtarmaya çalışan Sayın Başbakanımız...”

Camilerde dağıtılan ilahide, “Tayyip’i üzme Allahı üzme” diyor.

17 Aralık yolsuzluk olaylarının ardından, Dünya Müslüman Alimler Birliği, 24 Aralık 2013’te, Başkan Yusuf el-Kardavi imzasıyla, yayınladığı bildiriye, AKP Hükümetinin “uluslararası” bir komployla karşı karşıya olduğu vurgulanarak, AKP’nin arkasında durmanın “şeri bir fariza” olduğu savunulmaktadır.

Öyle görünüyor ki, bu politikalar, Türkiye toplumunu belli noktalara getirmiş bulunuyor.

Ipsos araştırma şirketi ve Reuters haberajansının "*İlahi varlıklar, ölümden sonra hayat ve evrim*" konulu araştırma sonucunda, en inançlı ülke yüzde 93'le Endonezya oldu. Endonezya'yı yüzde 91 oranıyla Türkiye izliyor.

Türkiye, evrim teorisine inanmayan ülkeler arasında da yüzde 60 ile Suudi Arabistan'ın ardından ikinci sırada yer alıyor.

Suudi Arabistan Baş Müftüsü Bin Baz, 1990'larda yazdığı bir kitapta, Aya gidilemeyeceğini, Batıların yalan söylediklerini, Dünyanın düz olduğunu yazmıştı.

"*Evrin kuramı*"yla ilgili bir soruyu, TÜBİTAK'ın başında bulunan bilim adamı, "*Türkiye'nin birliğe ihtiyacı var. Uçak, füze diyoruz. Bunlara odaklandık. Evrim teorisine inanan var, inanmayan var. Birlikteliğe daha çok ihtiyacımız var*" diyerek yanıtıyor.

Eğitim, genel tanımıyla, geçmişte, insanın insanla ilişkilerinde, insanın doğayla ilişkilerinde edindiği bütün kazanımların yeni kuşaklara aktarılmasıdır. Bir başka anlatımla, insanlığın geçmişte biriktirdiği emeğinin sahiplenilmesidir. Yaratılan bu zenginlik, bütün insanlığın mirasıdır ve bu miras, herkese *ihtiyacına* göre, herkese *yeteneğine* göre paylaşılır.

Doğaldır ki, burada, "*ihtiyaç*" ve "*yetenek*" toplumların ekonomik, siyasal ve kültürel düzeyleriyle sınırlıdır. Ama bundan da önemlisi, bu paylaşımın eşit koşullarda gerçekleşebilmesi için, bireyin tam olarak "*özgür*" olması gereklidir. Birey özgürlüğünün önkoşulu, "*yurttaşlık*" kimliğinin kazanılmasıdır.

Batı, dinin toplumu birarada tutan birleştirici, itaatkar gücünün yerine *ulusalcılığı* yerleştirdi. Ulusalcılık, laikliği ve onunla birlikte demokrasiyi getirdi. Bir başka anlatımla, bu kavramlar, toplumu ileriye taşıyan köklü nitelik dönüşümleriydi. Bu bağlamda, siyasal islamın ulusalcılık ve laiklik düşmanlığı anlaşılabilir bir şeydir.

Laiklik, dinin siyasetten ayrılmasıdır. Bu, bir yanıyla, dinin manevi alemine geri döndürülmesidir. Din ile devletin ayrılması, devletin dinin vesayetinden kurtarılmasıdır. Yoksa, dinin devletle kesiştiği noktalar olduğu yadsınamaz. Batı, laikliği çözdükten sonra, demokrasiyi oturtabilmiştir. Bu nedenle, iki kavram arasında *birebir* ilişki vardır. Daha da ötesi, Batı, laikliği din adına, devletin kirletmiş olduğu dinin, devlet tasallutundan, iktidar sahiplerinin siyasal aracı olmaktan kurtarmak için, gerçekleştirmiştir.

John Locke (1632-1704) gibi filozoflar, laikliği, dini, devletin baskıcı denetiminden kurtarıp, manevi hedeflerine yoğunlaşması açısından, dindarlığın yeni ve daha yetkin bir yolu olarak algılamışlardır. Reform hareketinin lideri, Lüther, Hıristiyanlığı baskıcı kilisenin duvarlarına hapseden papazların tasallutundan kurtarmak adına hareket eden, koyu bir sofudur.

“İlim ve bilim aynı şey değildir. Alim ve bilgin birbirinin tıpatıp benzeri değildir” diyor Başbakan. Onun önceliği, *“ilim”* ve *“alim”*dir, *“bilim”* ve *“bilgin”* sonra gelir.

Gazete haberlerine göre, Batman’da *“her eve bir alim/alime”* ilkesine uygun olarak, 144 kız çocuğu dört yıllık bir eğitimden sonra, yüzlerini de kapatarak, *“alime”*diplomalarını almışlardır.

Bu yaklaşım, inancı bilimin önüne, imanı aklın önüne, ölümü yaşamın önüne koyar. Yaşam, geçici, dünyevi bir sınanma sürecidir. Aslolan ruhun ebediliğidir. Ruh, ebediyete öteki dünyada kavuşur. Hele de *cihad* yolundaki ölüm, tanrının sevgili kullarına bahşettiği bir ödüldür.

Mavi Marmara gemisine İsrail saldırısında on dokuzunda yaşamını yitiren Kayserili Furkan Doğan’ın özel eşyaları İHH yöneticilerince babası Yrd. Doç. Dr. Ahmet Doğan’a teslim edildi.

Furkan’ın not defterine düştüğü son satırlar şöyle:

“Şehadet şerbetine son saatler. Var mı daha güzel şey? Varsa o da sadece annemdir, ama ondan ben de emin değilim. İkisinin kıyası çok zor. Şehadet mi, annem mi? Salon boşaldı. Şu ana kadar olmayan ciddiyet bir anda herkesi kapladı”. (Hürriyet, 13 Haziran, 2010).

Türkiye’nin her köşesinden binlerce genç Suriye’ye, cihada koşuyor.

Humeyni İran-Irak savaşında 12-13 yaşlarındaki çocukların ellerine cennete gitme belgeleri vererek, mayın tarlalarına, Irak tanklarının önüne sürüyordu.

Ak kefene bürünüp, Trabzon'da Erdoğan'ı karşılayan partili gençleri anımsayalım.

20. Yüzyılda bilim iki büyük devrime tanık oldu, *Rölativite Kuramı* ve *Kuantum Mekaniği*. Bu devrimler bir zorunluluktu. Çünkü geleneksel fizik, bilimin yeni bulgularına yanıt veremiyordu. Newton'un elması gene yere düşüyordu. Ama yasaları makro ve mikro kozmos boyutlarında yeterli değildi. Üç boyutlu evrene dördüncü bir boyut girmişti, zaman boyutu. İnsanın dünyayı algılamasında köklü değişimlere yolaçan yüz yıllık bu bulgular, ülkemizde, üniversitelerin ilgili fakültelerinin duvarlarını hala aşamadı.

Bilim sürekli gelişen, değişen bir kültürdür. *Nullius in Verba = No man's word shall be final.*(Hiçbir söz, son söz değildir, diye çevirebiliriz.)Bu *Londra Kraliyet Cemiyetinin* giriş kapısında 1660'tan beri varolan bir slogandır.

"Dinsiz bilim kör, bilimsiz din topaldır", Albert Einstein'a yakıştırılmıştır.

Bilim ve din, birbirinden bağımsız, ayrı iki katagoridir.

Eğitim ve dinin laik olmdığı bir toplumda ne düşünce özgürlüğünden sözedilebilir, ne de vicdan özgürlüğünden.

AKP'nin ilk ve ortaöğretim sistemimizi yeniden düzenleme konusunda yüklendiği misyon, Recep Tayyip Erdoğan tarafından 31 Ocak 2012'de açıklanmıştı: *"Dindar bir gençlik yetiştirmek..."*

İki ay sonra, 30 Mart'ta çıkarılan yasa ile öğretim sistemi kökten değiştirildi; '4+4+4' sistemi getirildi.

"Daha sonra, bu yasanın ruhuna uygun olarak, imam-hatip okullarının ortaöğretimin temel eğitim kurumu hâline getirilmek istendiği; pek çok okulun, öğrenci ve öğretmenlerinden arındırılarak imam-hatip ortaokuluna dönüştürüldüğü; velileri, çocuklarını bu 'mekteplere' yazdırmaları konusunda ikna etmek için imamların seferber edildiği; *"Kurân-ı Kerim"* ve *"Hz. Peygamberin hayatı"* derslerinin, 'seçmeli ders' görünümü altında, askerî okullar dâhil, bütün okulların 'müfredatına' konduğu bir sürece tanıklık ettik." Hiç kuşumuz yok, Vizyon 2023'e giden yolda yetiştirilen 'dindar' ve 'kindar' gençliğin beynine İhvan-ı Müslimin esasları aşılacaktır.

Orta öğretimin neredeyse tüm yöneticileri imam hatip mezunlarından oluşuyor.

65 ülkeden ortaokul öğrencilerinin performansını karşılaştıran PISA araştırmasında, Türkiye 44'üncü olarak en zayıf ülkeler arasında yer aldı.

TÜRKİYE. Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Raporu'nun kısaltılmışı olan PISA sınavı, 3 yılda bir OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) tarafından gerçekleştiriliyor.

Türkiye, genel listede 44'üncü sırada yer alırken, matematik, fen ve okumada, OECD ortalamalarının çok altında kaldı.

Çin'in ekonomik başkenti sayılan Şanghay, bu defa da tüm rakiplerini geçti. Onu 5 Asyalı izledi: Hong Kong, Singapur, Tayvan, Güney Kore ve Japonya.

AKP işbaşına gelir gelmez, müdahale ettiği iki bilim kurumu, YÖK ve TÜBİTAK'tır.

YÖK'ü denetimleri altına alarak başlattıkları süreç, temelde üniversiteyi kendi siyasî-ideolojik çizgilerine çekmeyi amaçlayan bir süreçtir... Görünüşe göre bilimle uğraşan ama temelde kendi inanç sistemlerine bağlı kişilerin, kritik kadrolara yerleştirilmeleri bu sürecin ilk aşamasıdır. YÖK'e biçilen ana misyon bu kadro harekâtının yürütülmesidir.

TÜBİTAK ise, bilimsel araştırmalara ve bilim adamı yetiştirmeye destek sağlayan bir kurumdur ve kullandığı bu destek aracıyla üniversitede araştırmayı ve bilim adamı yetiştirmeyi yönlendirebilme gücüne sahiptir.

TÜBİTAK aynı zamanda, bilimi özellikle gençlere sevdirmek; bilimin temel kavramlarını, başvurduğu yöntemleri ve bulgularını her yaştan gence öğretmek, onların bilimle, bilimsel düşünceyle tanışıklıklarını sağlamak için yayın yapan, bu alanda son derece etkin olmuş bir kurumdur.

Kararnemelerle TÜBİTAK'ı da bütünüyle merkezî-siyasî otoritenin emri altına aldılar.

Türkiye Bilimler Akademisi'ni de yine kararnemelerle, merkezî-siyasî otoritenin emir komuta zincirine bağladılar.

Türkiye'nin bilim sisteminin, üniversitesiyle, diğer bilim kurumlarıyla birlikte siyasî iktidarın merkezî otoritesine bağlanmasıyla, yönetsel açıdan geldiği nokta Osmanlı'nın "*ilim*" sistemidir, medrese sistemidir.

İnsan soyunun 200 bin yıllık bir serüveni olduğunu düşünenecek olursak, 8.5 milyar yıldan beri var olan dünyamızın ömrünü nerdeyse insansız geçirdiğini söyleyebiliriz. İlk canlının ise 3.7 milyar öncesine kadar uzandığını gösteren bulgulara ulaşılmıştır. *Homo erectüsüniki* ayağı üzerine kalkması, on bin yıl önce başladığına göre, insanın en genç canlılardan biri olduğunu, henüz bebeklik dönemini yaşadığını varsayabiliriz.

Bu da avunmamız için yeterli bir neden olamaz mı?